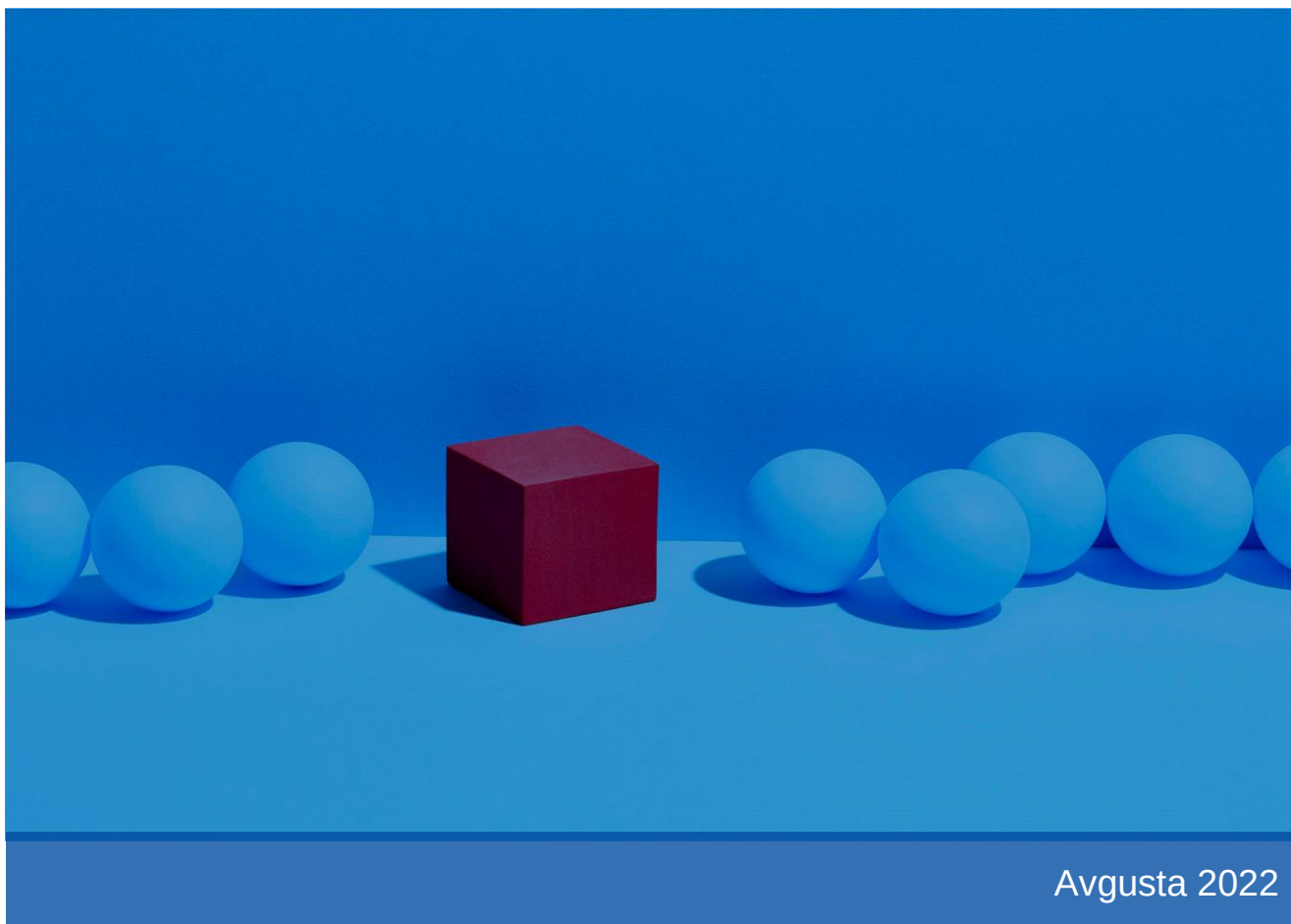

INTENZIVNOST UPORABE PRAVIC
INTELEKTUALNE LASTNINE IN GOSPODARSKA
DINAMIKA
POVZETEK

Avgusta 2022

POVZETEK

Urad EUIPO od leta 2013 v sodelovanju z Evropskim opazovalnim uradom za kršitve pravic intelektualne lastnine in Evropskim patentnim uradom redno ocenjuje intenzivnost uporabe pravic intelektualne lastnine v gospodarskih panogah Evropske unije. V teh študijah je bil količinsko opredeljen prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, h gospodarstvu EU v smislu zaposlovanja, deleža BDP in zunanje trgovine EU. V tem poročilu so uporabljeni obsežni podatkovni nizi, ki so bili pripravljeni za te študije, da bi pridobili globlji vpogled v dinamičen razvoj gospodarskih panog EU v zadnjih letih, s poudarkom na morebitnih korelacijah med dinamičnimi spremembami in intenzivnostjo uporabe pravic intelektualne lastnine.

Analize kažejo, da je uporaba pravic intelektualne lastnine čedalje bolj razširjena v celotnem gospodarstvu EU. Lastništvo pravic intelektualne lastnine je še vedno najmočnejše prisotno v panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, zlasti kar zadeva patente in modele. Vendar se je med letoma 2004 in 2014 delež pravic intelektualne lastnine, ki ga je mogoče pripisati gospodarskim panogam, v katerih se pravice intelektualne lastnine ne uporabljajo intenzivno, povečal. Intenzivnost uporabe pravic intelektualne lastnine se je v številnih gospodarskih panogah povečala, pri čemer se je intenzivnost uporabe teh pravic v gospodarskih panogah, v katerih se pravice intelektualne lastnine ne uporabljajo intenzivno, povečala hitreje kot v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine.

Doslej je veljalo, da je lastništvo pravic intelektualne lastnine najbolj skoncentrirano v proizvodnih panogah. Proizvodne panoge so še vedno zaslužne za večino prijav patentov in modelov. Vendar pa se je delež prijav pravic intelektualne lastnine iz proizvodnih panog v zadnjih letih zmanjšal. Čeprav so te še vedno zaslužne za največje število prijav blagovnih znamk, delež prijav iz teh panog predstavlja le tretjino vseh prijav v obdobju 2010-2014. Blagovne znamke so daleč najbolj raznovrstne pravice intelektualne lastnine, ki se množično uporabljajo v celotnem gospodarstvu EU.

Na splošno so gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, bolj produktivne kot gospodarske panoge, v katerih se pravice intelektualne lastnine ne uporabljajo intenzivno. Razlike v produktivnosti med obema skupinama so v storitvenih in trgovinskih panogah večje kot v proizvodnih panogah. Poleg tega je korelacija med intenzivnostjo uporabe

pravic intelektualne lastnine in produktivnostjo pozitivna, razen v proizvodnih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo modeli. Negativno razmerje med intenzivnostjo uporabe modelov in produktivnostjo v proizvodnih panogah bi lahko kazalo na to, da so pravice iz modelov zelo pomembna oblika zaščite intelektualne lastnine v bolj tradicionalnih in manj produktivnih panogah. Po drugi strani je bila za proizvodne panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo modeli, med letoma 2011 in 2017 zabeležena najvišja rast produktivnosti med vsemi skupinami, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine v proizvodnji.

Analiza dinamike produktivnosti kaže, da gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, svojo produktivnost povečujejo hitreje kot gospodarske panoge, v katerih se pravice intelektualne lastnine ne uporabljajo intenzivno. Vendar je razlika v hitrosti rasti produktivnosti med panogami, v katerih se pravice intelektualne lastnine ne uporabljajo intenzivno, in panogami, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, manjša od razlike v njihovih stopnjah produktivnosti. V nekaterih panožnih skupinah, kot sta proizvodna in trgovinska panoga, povečanje produktivnosti odraža povečanje dodane vrednosti sočasno z zmanjšanjem števila zaposlenih.

Analiza poslovnih demografskih podatkov kaže, da so stopnje ustanavljanja podjetij na splošno nižje v proizvodnih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, kot v proizvodnih panogah, v katerih se pravice intelektualne lastnine ne uporabljajo intenzivno. Po drugi strani pa je za storitvene panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, značilna višja stopnja ustanavljanja podjetij kot v storitvenih panogah, v katerih se pravice intelektualne lastnine ne uporabljajo intenzivno. Poleg tega je stopnja korelacije med stopnjami ustanavljanja podjetij in intenzivnostjo uporabe pravic intelektualne lastnine na splošno šibko pozitivna v storitvenih panogah, medtem ko je v proizvodnih panogah negativna. To bi lahko pomenilo, da obstajajo razmeroma velike ovire za vstop v proizvodne panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine.

Ti trendi se kažejo tudi v na splošno pozitivni neto rasti populacije aktivnih podjetij v storitvenih panogah, ki je v primeru panog, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, višja kot v gospodarskih panogah, v katerih se pravice intelektualne lastnine ne uporabljajo intenzivno. Za panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, je bila med letoma 2013 in 2018 zabeležena negativna neto rast populacije aktivnih podjetij, kar pomeni, da se število podjetij zmanjšuje. V nasprotju s tem so proizvodne panoge, v katerih se pravice intelektualne

lastnine ne uporabljajo intenzivno, imele rahlo pozitivne stopnje rasti neto populacije aktivnih podjetij. Zdi se, da intenzivnost uporabe pravic intelektualne lastnine ne vpliva bistveno na stopnje preživetja podjetij.

Na podlagi analize stopnje pojavljanja podjetij z visoko stopnjo rasti je mogoče sklepati, da so se tovrstna podjetja med letoma 2014 in 2018 pogosteje pojavljala v različnih skupinah panog, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, kot v skupinah panog, v katerih se pravice intelektualne lastnine ne uporabljajo intenzivno. Stopnja pojavljanja podjetij z visoko stopnjo rasti je bila najvišja v proizvodnih in storitvenih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo patenti.

Ti rezultati potrjujejo predhodne izsledke, pridobljene v okviru akademskih raziskav. Ugotovljeno je bilo, da je inovacijska dejavnost podjetij pomemben dejavnik, ki prispeva k povečanju produktivnosti. Višja stopnja inovacij prav tako povečuje možnosti za izjemno uspešnost. Ker je višja stopnja inovacij povezana z večjo intenzivnostjo uporabe pravic intelektualne lastnine, so panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, na splošno produktivnejše, zanje pa je značilen večji delež podjetij z visoko rastjo.

Tudi v nedavno objavljeni akademski literaturi je bilo proučeno razmerje med neopredmetenimi sredstvi, vključno s pravicami intelektualne lastnine, in koncentracijo na trgu. Izsledki teh študij kažejo, da lahko intenzivnost uporabe pravic intelektualne lastnine privede do razlik v gospodarski dinamiki v proizvodnih in storitvenih panogah. Večja intenzivnost uporabe pravic intelektualne lastnine je lahko povezana z nižjo gospodarsko dinamiko (tj. nižjim številom novih podjetij) v proizvodnih panogah, vendar lahko kaže na večjo gospodarsko vitalnost in večje število novih tržnih priložnosti, ki vodijo k višji stopnji vstopa v storitvenih panogah. Zaradi podatkovnih in metodoloških omejitev bi bilo treba te zaključke obravnavati zgolj kot okvirne ugotovitve, vendar pa kljub temu zagotavljajo zanimive vidike za prihodnje raziskave.

INTENZIVNOST UPORABE PRAVIC INTELEKTUALNE LASTNINE IN GOSPODARSKA DINAMIKA

© European Union Intellectual Property Office

Reproduction is authorised provided the source is acknowledged